

ԿՐՕՆ Ա. ԿԱՆ

ԲԱՐԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ.

Եւ ասէ Հռութ. Մի՛ պատահեցէ թողուլ զքեզ և դառնալ ի քէն. զի ուր դու երթայցես՝ երթայց և ուր հանգչիցես՝ հանգեայց, ժողովուրդ քո՝ ժողովուրդ իմ և Աստուած քո՝ Աստուած իմ. և ուր մեռանիցես՝ մեռայց և անդ թաղեցայց. օն և օն արասցէ ինձ Ցէր և օն և օն յաւելցէ, բայց եթէ մահ մեկնեցէ ընդ իս և ընդ քեզ (Հռութ Ա. 16, 17):

«Եւ Հռութն ասաց, ինձ մի ստիպիր որ քեզ թողնեմ ու քեզանից ետ դառնամ. որովհետև ուր որ գնաս՝ գնալու եմ, ուր որ մնաս՝ մնալու եմ. քո ժողովուրդն իմ ժողովուրդն է ու քո Աստուածը՝ իմ Աստուածն է. ուր որ մեռնես, ես էլ կմեռնեմ և այնտեղ կթաղուիմ. Ցէրը ինձ այսպէս ու սորանից աւելի անէ, որ ինձ քեզանից մահը պիտի բաժանէ»:

Այս ինչ սիրուն պատմութիւն է, մարդու սրտի ողբան շատ զգացմունքներ ու փորձառութիւններ կան սորա մէջ, թէ որ փոխելու լինիս ժամանակը, տեղը և անունը, կարող է սա միւկնոյն ժամանակ մի գլուխ լինել քո սեփական կեանքից:

Դու գիտես՝ Նոեմիի գլխին եկածը, առաջ զրկուեցաւ նա ամուսնուց, այս մի խիստ հարուած էր նորա համար: Նորա երկու որդիքը Մովսարացի կանայք առին և իրանց հայրենիքը վերադառնալու փոխարէն, բաւականութիւն գտան օտար երկրում: Ժամանակ անցնելուց յետոյ, որդիքը մեռնում են միմեանց յետեից, և խեղճ՝ Նոեմին մենակ է մնում օտար երկրում: Բայց մենակութիւնը ճնշում է, ու կարօտ սրտով ասում է նա. «Այլ ևս չեմ կարող այստեղ մնալ, պիտի գնամ հայրենիքս՝ Հրէաստան»: Երկու հարսները ընկերանում են նրան ճանապարհի մի մասը, մինչև որ վերջապէս Նոեմին ասում է. «Ետ դարձէք, աղջիկներս, ու գնա՛նք, մենք պիտի բաժանուենք»: Եւ Որփան համբուրում է նրան ու ետ դառնում իւր

հայրենիքը՝ Մովսարացոց աշխարհընշուշտ արտասուքը աչքերին: Բայց Հռութը, որ նոյնպէս կարող էր այդ անել, լիքը սիրով փաթաթում է իր ձեռքերը պառաւ կնոջ պարանոցով ու ասում է այս աննման խօսքերը. «Ինձ մի՛ ստիպիր որ քեզ թողնեմ ու քեզանից հեռանամ, որովհետև ուր գնաս՝ գնալու եմ, ուր որ մնաս՝ մնալու. քո ժողովուրդն իմ ժողովուրդն է և քո Աստուածն իմ Աստուած, ուր որ մեռնես, ես էլ կմեռնեմ ու այնտեղ կթաղուիմ. Ցէրը ինձ այսպէս ու սորանից աւելի անէ, որ ինձ քեզանից մահը պիտի բաժանէ»:

Այս որոշումը որ այստեղ Հռութը արաւ, մեզ համար օրինակ ու պատկեր է թէ ինչպէս մեր սիրտը պիտի որոշէ Յիսուսի համար, գնա՛նք նորա հետ օրէ ցօր ամեն բանի մէջ, ինչ որ էլ պատահելու լինի այս աշխարհում, գնա՛նք ամեն փոփոխութիւնների ժամանակ, մինչև որ հասնիս այն Բիթլիհէմը, այն հացի տուներ, որից ոչ մի Թշնամի չի կարող մեզ դուրս անել և ուր որ կրկին միացած կլինենք մեզանից առաջ գնացած մեր սիրելիների հետ:

Ինչպէս Հոռութը պինդ բռնեց Նոեմիին, թող մենք էլ պինտ բռնեք Յիսուսին, բայց ոչ թէ զանգագիւլով ու տատանուելով մեկնես ձեռքդ ու յետոյ կրկին ետ քաշես: Ով իմ սիրելիներս, ինչ որ սրտի տաքութիւնն ու ցանկութիւնն ունէք, ամենը տուէք, ամենը տուէք նրան՝ Աստուծոյ Որդոյն: Քեզանից է կախուած, որ որոշես լի և անբաժան սրտով միմիայն նորա համար լինել: Քանի քանիները լաւ չեն աւաջանում իրանց քրիստոնէական կեանքի ընթացքում, որովհետեւ նրանք իրանց սրտի ամենալաւ մասը տալիս են աշխարհին, ժամանակաւոր ու աշխարհային բաներին ու յետ պահում Տէր Յիսուսից իրենց տաք, բարախող սիրտը:

Ինքս ինչ հարցնում եմ, ինչպէս եղաւ, որ Հոռութը այդպիսի մի որոշում արաւ: Պէտք չէ մոռանանք, որ շատ կարեւոր էր այդ քայլը ու շատ բան կախուած էր սրանից: Որպիայի կողմէն էր խելօքութիւնն աշխարհի իմաստութիւնն ու մարմին և արիւն: Ինչպիսի խելք էր, որ Հոռութը այդպէս բան արաւ ու որոշեց զնալ պառաւ միայնակ մի կնոջ հետ: Ինքը տակաւին երիտասարդ էր, կեանքը նորա առջև բաց: Նոեմին էլ բոլորովին պարզ ասում է նրան և ինչու համար պիտի զնայ իւր հետ ու շատ յոյսերը խափանուին: Ես մտածում եմ, որ բանը այսպէս էր, Հոռութը երբ որ այնտեղ կանգնած մտիկ էր անում պառաւ տկար կնոջ, նա աւելի բան էր տեսնում, քան թէ առաջի անգամ նայողը կարող էր տեսնել նորա վրայ: Նա ահաւ լաւ է, երբ մէկը բաւականաճ է լինում որոշել — այսպէս կամ այնպէս այժմ կամ ո՛չ, ներս կամ դուրս: Գուք զիտէք թէ մարդիկ ինչպէս են սիրում անել — կրկանապիսի բայց և չեն կամենում — պէտք էր անելին բայց չեն անում: Ո՛հ այդ զրգարող անորոշութիւնը շատ անգամ է մարդկանց զրել նեղ վիճակի մէջ, որ պարզ որոշման հասնեն: Զենք կարող երկու ծանաղարհոյն էլ գնալ, մի կը պէտք լինի, և ուրեմն որոշեցէք, որով կամենում էր զնալ: Այսպէս երկու ծանաղարհի առաջ էր կանգնած Հոռութը, և նորան այս ողևորութեամբ որոշման հասցնողը ուրիշ բաների հետ այն էր, որ նա կանգնած էր այն կէտի վրայ, որ անպատճառ պիտի ու-

րոշում անէր: Կարելի է նա ինքն իրան մտածում էր. «Ախ, հիմայ ինչ անեմ ես, Նոեմին շատ աղքատ է, և եթէ նորա հետ զնամ, ամեն բաներից զրկուելով ես էլ նորա պէտքըստ պիտի լինիմ»: Բայց երբ միւս կողմից մտածում էր Նոեմիից զրկուած լինելու վրայ, այս միտքը նա չէր կարողանում տանել: Ինչ էր կեանքը առանց Նոեմիի: Կարելի է նա մտքով յետ էր դառնում այն ժամանակին, երբ ինքն զրկուեց իւր ամուսնուց՝ Նոեմիի որդուց: Ո՛հ ինչպէս խաւար էր երեւում ամեն բան: Մոլորացող աստուածներից մէկն էլ չկարողացաւ օգնել իրան: Բայց նորա արմատ լինան ու սուղի մէջ Նոեմիի Աստուածը մոխիմարեց նրան. Նոեմին մտեցաւ և կանչեց Եսայիի Աստուծուն, Արարչամի Իսահակի և Յակոբի Աստուծուն. նա հանդարտեցրեց նորա սրտի սաստիկ ալեկոծութիւնը: Այդ ամենը յիշում է հիմայ և անհնարին է դառնում նրա համար Նոեմիից բաժանուելը:

Գու էլ պիտի որոշես — Աստուած թէ մամանս. Զրիստոս թէ աշխարհը, երկիւնքը թէ դժոխքը — ինչ ես կամենում: Որոշիր Յիսուսինը լինել. նա է քո ամենալաւ բարեկամը: Մի լսիր այն ձայներին, որ կամենում են քեզ համոզել և ասում են. «Թէ որ դու Յիսուսին նուիրուես, զրկուած կլինես կեանքի վայելչութիւնից»: Ո՛չ, ո՛չ, ով որ Աստուծուն է նուիրուում, նա յաւիտենական կեանք է ստանում:

Ինչպէս արաւ Որդոն: Նա էլ համբուրեց Նոեմիին անշուշտ նրա աչքերն էլ լցուեցան արտասուքով: Անկասկած նա լեկտեղ սրտով չէր, որ Նոեմիից բաժանուեցաւ — բայց նա բաժանուեցաւ: Այսպէս շատերն են վարում Յիսուսի հետ: Նրանք չեն պատկանում անհաւատներին, ծաղր անողներին, երկիմոյնների թուին, նրանք չեն հայհոյում, բնաւ չեն խօշում իրանից, նրանք բոլորովին Հոռութի նման են երեւում, բայց Որդայի պէս են վարուում: Ոչ մի բան այնպէս մահաբեր նեղող ծովութիւն չի տեսնում մարդկային հոգու վրայ ինչպէս զգացմունքի կրօնը, որ բաւական է քեզ եկեղեցիի գնալու, եկեղեցական գործեր անելու համար, բայց բաւական չէ, որ արձակի քեզ այն կապերից, որոնք քեզ

ապում են Մովսրի նրա առաւօտաների ու նրա մերձակիս զատապարտութեան հետ։ Ուստի շատ սիրում են գեղեցիկ քարոյներ լսել։ Եւ որ քարոյնքը հասկանայ կարող է քեզ այնտեղ հասցնել որ աչքերդ ջուր կոխեն։ Բայց այս է բոլորը։ Հեռեկալ որը դարձեալ բոլորովին աշխարհի մէջ եւս ուր որ քո սիրան է և ուր որ քո կեանքն է խաղի մէջ։ Ո՛հ ո՛հ։ Որքան կոշտ ու սառը կերպով չքրաժանուեցաւ նոսմից այդպէս էլ շատերը քաղաքախրութեամբ ու հեղութեամբ մերժում են Յիսուսին։ Աստուած երկնքում որոտայից ձայնով ասում է. «Ձեք կարող Աստուծուն ծառայել և մամոնային» կամ՝ այսպէս կամ այնպէս դուք կամ ներս—Քրիստոս կամ Բեւիտար—այստեղ չկայ կանգ առնելու տեղ և չկայ միջին ճանապարհ։ Ո՛հ, ինչպէս հեշտ խորում ենք։ Կարծում ենք, երբ որ քարոյի ժամանակ զգացուում ենք, քանի որ հաճելի է մեզ երգեցողութիւնը, ուրեմն մեր գործը յաջող է։ Ո՛վ Աստուած, ոգորմիր այդ ինչպէ՞ մարդկանց որ նոսմիին համբուում են ու յետոյ բաժանուում։ Վախենում եմ որ շատերը Քրիստոսին ուրիշ բան չեն տալիս։ Բայց իրանց ժառանգած կրօնից։ Բայց նրանց համոյրը նրանից բաժանուելու նշան է։ Ինչպէս Յուդայի համոյրը մասնութեան նշան էր։ Թէ որ սրտից խորքը պարենք նոյն իսկ աղօթքը կեկեղեցի գնալը խորհուրդների արարքին գործադրութիւնը ձանձրալի մի պարտականութիւն է քեզ համար։ Բայց յարմար չեն սկսում ամենը թողնել։

Որքան ճանապարհ ընկաւ դէպի տուն արատաւքները սրբեց, ու ամեն մի անգամ երբ պիտի ճանապարհը ծռուէր կանգ էր առնում ու յետ մտիկ տալիս արդեօք Հոռութիւն չի գտնուի։ Բայց նա չեկաւ։ Նոսմու համար նրանք մշտապէս բաժանուեցին միմիանցից։ Յիսուս միայնում է կամ լրաժանում է մեզ մշտապէս։

Եւ հիմայ դարձեալ դառնալը Հոռութիւն։ Եւ արածով կորցրեց մի բան։ Թողնելով աշխարհային խնամտութիւնը, խելօքութիւնը ու զոռութիւնը, դնաց այն աղբաւ պառաւ ինքն հետ։ Վնաս ունեցաւ։ Եւ Որքան որ սրտի ձայնին լսելով խելքին հեռեկալ—Ի՛նչ շահեցաւ։ Բան չըկանք նրանից, որովհետեւ գրեւած

չէ։ Նա յետ դառաւ Մովսրի երկիրը։ Բայց Հոռութի կեանքը դարձեալ նորոգուեց ու արժանի եղաւ Փրկչի սերունդի մէջ մայր լինելու։

Աստուած օգնի մեզ, որ արտաքին գրաւող վարքը թողնենք ու սկսենք հաւատքի ծառայարհով ընթանալ։ Այստեղ մնայուն տեղ չունենք։ Կանգնողութեան եւ հիւրեր ենք երկրի վրայ։ Երկրի բարեքները շարունակ մերը չեն լինելու։ Ապագան է մերը։ Փարիք Քրիստոսին սրտի ի որոշումով և յաւիտեական կեանք կգաննուի։

*
**

ՕՏԱՐ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐ.

ՌՌԻՍՍՅ ԵԿԵՂԵՑԻ

Վերջին ժամանակներս ռուսաց կրօնական մամուլը սկսել է իւր առանձին խորհրդածութեան առարկայ դարձնել աղանդաւորների միութեան հարցը պրավոսլաւ եկեղեցու հետ։ ПЕРКОВ. ВѢСТ. շաբաթաթերթը № 7-ի մէջ այդ մասին հետեւեալն է ասում. «Աղանդաւորների վերադարձը պրավոսլաւ եկեղեցու ծոցը տակաւին հեռու ապագայի դորձ է։ Սակայն այդ ապագան անվիճելի է։ Որ դնալով աւելի յուսալիք է դառնում, որովհետեւ ինչպէս միտոնեական հաշուեաւորութիւններն ու հաղորդակցութիւնները ցոյց են տալիս, աղանդաւորների անհաշտ և անպայման բաժանման ձգտող հոգին ևս հետզհետէ թուլանում է։ Շաբաթաթերթը շարունակելով, ասում է, որ աղանդաւորների և պրավոսլաւ եկեղեցու ներկայացուցիչներին մէջ արդէն քանկաց դէպքեր են պատահել, որոնց նպատակը նրանց հաշտուելն ու իրար մօտենալն է։

*
**

Պետերբուրգում հրատարակուող «СПБ. ДУХОВНЫЙ ВѢСТ.» թերթի խմբագիր աւագ քահանայատէրին վեց տարեկան թերթի խմբագրի ծանր և պատասխանատու պաշտօնը վարելուց յետոյ՝ հրաժարուել է իւր պաշտօնից։ Նոր խմբագիր է նշանակուած Լախտատէի քահանայ։ Նախկին խմբագրի օրով յիշեալ թերթը նիւթական բաւական մեծ զուտ է ունեցել և տարեկան մօտ 2 1/2 հազար ռուբլի։ Այս առթիւ ПЕРКОВ. ВѢСТ.-ը տխուր եզրակացութեան է գալիս ասելով. «Եթէ մեր մայրաքաղաքի հոգևոր մամուլի յառաջագիւծութիւնը այդպէս կազոււ է, հապա ենք կրննք գաւառական եկեղեցական թերթիկնա երեկոյ։